

		Rusland:	Engeland:	Amerika:	Marshall-landen:
Polen	invoer	97	0.9	201	27
	uitvoer	66	2	0.4	65
Tchecho-Sl.	invoer	16	18	17	106
	uitvoer	34	8	19	131
Roemenië	invoer	2	0	1	0.4
	uitvoer	2	0	0	1
Hongarije	invoer	9	0.2	4	5
	uitvoer	11	2	0.6	12
Bulgarije	invoer	41	0	3	4
	uitvoer	33	0	5	6
Yoego-Sl.	invoer	0	28	127	31
	uitvoer	40	0	2	5

Deze cijfers zouden met vele andere kunnen worden aangevuld en aldus een beeld geven van de economische verhoudingen, waarin de bedoelde landen verkeren. In dit artikel missen wij de ruimte om daarop echter diep in te gaan. Voor ons beoogt zeggen zij echter veel. Een land als Bulgarije is economisch momenteel op Rusland georiënteerd. Tsjecho-Slowakije zal moeilijk de bindingen met het Westen kunnen verbreken, zonder een totale omstelling van zijn economisch leven. Mogelijk, dat het zijn industrieproducten naar Rusland kan afzetten. De vraag rijst, wat kan Rusland daar tegenover leveren. Het conflict Yoego-Slavië—Rusland toont zich in deze cijfers. Invoer uit Rusland bedraagt niets. De uitvoer naar Rusland, hoewel gering, is zeer belangrijk in verband met het geheel. De invoer uit de Westerse landen is alles overheersend. De industriële opbouw mogelijkheden moeten van daar komen. Maar de uitvoer daarheen is zeer gering. Terwijl Yoego-Slavië zijn industrialisatie op staats-socialistische grondslagen wil nastreven, heeft het het Westen nodig.

De conflicten waarover zo nu en dan in de pers berichten verschijnen tussen Bulgarije en Yoego-Slavië vinden hun oorzaak in hun totaal verschillende economische positie, die tegelijkertijd bepaalt hoe zij tegenover Rusland staan. Polen heeft een belangrijke invoer en uitvoer op Rusland, maar het is wat zijn invoer betreft sterk aangewezen op het Westen.

Wij kunnen niet nalaten nu nog een andere cijferreeks te brengen, waaruit de totale goederenbalans van deze landen blijkt. De tussen haakjes geplaatste cijfers betreffen het jaar 1938:

	invoer:	uitvoer:
Polen	338 (247)	132 (256)
Tsjecho-Slowakije	204 (292)	287 (340)
Roemenië	4 (137)	3 (206)
Hongarije	32 (151)	36 (122)
Bulgarije	61 (60)	52 (62)
Yoego-Slavië	200 (114)	64 (143)

Er moet hierbij rekening worden gehouden met de omstandigheid, dat de grenzen van deze landen bijna allen zijn gewijzigd. Voor Polen geldt een belangrijke verhoging van grondgebied, evenals voor Yoego-Slavië. Hongarije is verkleind, evenals Roemenië. Maar dit laatste land heeft bovendien enorm onder de oorlog geleden.

Yoego-Slavië en Polen hebben een groot invoeroverschot en n.b. veroorzaakt juist door de grote invoeren uit het Westen. Tsjecho-Slowakije heeft een uitvoer-overschot, maar ook naar het Westen. De invloed van Rusland moet zich dan ook meer baseren op militaire macht, dan op economische kracht.

Dat zijn scheuren, die lopen door het totalitaire systeem dat Rusland nastreeft met deze landen. De gebeurtenissen in Yoego-Slavië maken daarvan een wezenlijk bestanddeel uit. Dwars daar doorheen, maar met hetzelfde gevolg — scheuren — gaan de tegengestelde belangen tussen de genoemde landen. Zo wil Yoego-Slavië bevorderen, dat het de industriële staat van de Balkan wordt, maar vooral Tsjecho-Slowakije, dat reeds een grote industrie heeft, staat daar lijnrecht tegenover. Alleen Russische overmacht kan dit alles in bedwang houden.

Uit oorzaak van dit alles kan Rusland psychologisch in Berlijn geen nederlaag verdragen. Zij zou van beslissende betekenis kunnen worden voor zijn invloed in de Oost-Europese satelliet-landen. Nu bieden de beide grote tegenstanders in Duitsland tegen elkander op in het presenteren van gunsten aan een toekomstig verenigd „zelfstandig” Duitsland. Zo worden Westerse plannen tot verlagening van de Duitse oorlogsschatting bekend gemaakt en Engeland houdt nog steeds vast aan zijn

Arbeidersbeweging en Godsdienst

II.

De Marxistische opvatting verklaart de godsdienst als de weerspiegeling in de hoofden der mensen van de materiële (d.i. werkelijke) verhoudingen in de samenleving. Maar tegelijk leert zij ons, dat de godsdienst meer is dan een eenvoudige weerspiegeling der werkelijkheid. Zij is de idealisering van een werkelijkheid die te ruw en te wreed is om zonder verdere opsmuk te worden aanvaard. Zij is de verbloeiing van het onvolkomen in de samenleving en de wijze waarop de mens zich hiermee verzoent. De godsdienst is dus uitdrukking van een onvolkomen samenleving en van een geest van onderwerping hieraan.

De godsdienst, die de samenleving idealiseert, helpt deze met al zijn gebreken bestendigen. Hij opent geen perspectieven van werkelijke verbetering of hervorming, maar droomt een wereld die al de wezenlijke kenmerken van de bestaande wereld nog in zich heeft, slechts ontdaan van de al te zichtbare gebreken. Het maakt weinig verschil of men zich deze heilswereld voorstelt als een leven in het hiernamaals of als een ideaal voor het leven op aarde zelf. In geen van beide gevallen beantwoordt de voorstelling aan de werkelijkheid of is zij voor verwezenlijking vatbaar. Deze droomwereld kan niet worden verwezenlijkt, omdat hij geen rekening houdt met de wijze waarop de mens zijn materiële behoeften bevredigt of met de bewegingswetten van het economisch systeem. Hij wordt dan ook slechts gedroomd als een wereld van geïdealiseerde wezens, zonder materiële behoeften. De gelovige, die in deze voorstelling troost vindt, vindt tegelijkertijd berusting in de bestaande samenleving, welke laatste hij tenslotte, met een omkering van de werkelijke verhoudingen, als een onvolmaakte afspiegeling van zijn ideale godswereld opvat en aanvaardt.

Onder de belijders van de Christelijke godsdienst zijn er, die zichzelf beschouwen als vooruitstrevend en die menen te kunnen bijdragen in de maatschappelijke vooruitgang. Deze mensen menen dat de hefboom voor de vooruitgang van de wereld ligt in de Christelijke moraal. Het is gemakkelijk genoeg te wijzen op de tegenspraak tussen de leerstellingen van deze Christenen en de praktijk van de Christelijke Kerk, die de Vrede predikt en tegelijk de wapenen van de oorlog zegenet, die herhaalde malen heeft aangezet tot vervolgingen van andersdenkenden „enz. Dit argument tast echter het wezen van de godsdienst zelf nog niet aan, evenmin als b.v. de kritiek op de bolsjewistische partij in Rusland de grondslagen van het communisme aantast. Er is echter een veel fundamentele reden waarom het Christendom ten aanzien van de tegenwoordige maatschappelijke problemen tekort schiet.

De „vooruitstrevende” Christenen, die zich hebben ontwikkeld tot religieus pacifist of socialist, zien in de Christelijke moraal de voornaamste kracht tot ontwikkeling en vooruitgang. Zij zien de maatschappelijke vooruitgang als een probleem van opvoeding — vooral ook van zelf-opvoeding — waarbij de nadruk gelegd wordt op de morele zuiverheid en karaktersterkte van het individu. Ieder moet „beginnen met zichzelf” om zich te „verbeteren”. Dit „zich verbeteren” veronderstelt een reactie op de maatschappelijke verhoudingen, die zeer dikwijls lijnrecht in strijd is met het persoonlijk eigenbelang, die grote persoonlijke offers, zelfs van het leven vraagt. Deze reacties, waarvan de dienstweigering het meest bekende voorbeeld is, blijven echter strikt individueel. Ze komen voort uit individuele moed en karaktersterkte en hebben onmiddellijke betekenis alleen voor het individu dat ze bedrijft. Ze worden dan ook nooit tot een factor van maatschappelijke betekenis. Naarmate de maatschappelijke druk toeneemt, wordt deze wijze van handelen steeds moeilijker en de meeste van deze religieuze eindigen dan ook met het sluiten van een compromis of ze trekken zich geheel en al terug uit de maatschappelijke strijd.

(Wordt vervolgd)

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te A'dam

MACHT OF ONMACHT

Ons laatste artikel over Indonesië, dat onder de titel „Verscherping van tegenstellingen” verscheen in Spartacus van 11 September, blijkt, volkomen aan de werkelijke toestand te hebben beantwoord. De gebeurtenissen van de laatste weken in Indonesië kunnen van verschillende zijden worden gezien. De aanvankelijk met grote kracht begonnen revolutie had een tweezijdig karakter. Zij werd gedragen door zowel nationale als sociale idealen, die beiden voortkwamen uit de eeuwenlange koloniale uitbuiting. Voor de massa's arbeiders en vooral boeren kon deze revolutie niet anders dan een sociale zijn, die allerlei kenmerken van een nationale bevrijdingsstrijd tegelijkertijd in zich droeg. Anderszids overwoog bij de intellectuelen en ambtenaren vooral het verlangen naar de nationale bevrijding, maar zij moesten begrijpen, dat de werkelijke kracht van de revolutie bij de massa's lag. Hun nationale idealen hielden op het terrein van het sociale leven echter zeker niet in, dat grond en bedrijven in de toekomst in handen moesten komen van de werkers. Met de feiten, die toenmaals sterk in die richting gingen, moesten zij dus rekening houden, maar hun „Indonesia Merdeka” was toch vooral gedacht als een eigen staat, een eigen kapitalistische, hoogstens staats-socialistische orde. Ook de internationale verhoudingen spraken daarbij nog een stevig woordje mee en zij waren dan ook reeds zeer snel bereid, zoals Sjahrir, om uit te spreken, dat de jonge Repoebliek de rechten en concessies der buitenlanders zou erkennen. Dat dit op de duur tot een conflict met de revolutionaire massa's zou moeten leiden, die zich als arbeiders en boeren meester hadden gemaakt van de maatschappelijke rijkdommen, spreekt vanzelf. Dat zij bereid zouden zijn telkens weer te onderhandelen en te marchanderen met de Nederlandse regering, de Uno enz., vloeit daaruit tevens voort. Hier gaat het immers om twee wereldbeschouwingen in een klassenmaatschappij: de kapitalistische of staatskapitalistische klassenmaat-

schappij, of de klassenloze samenleving van vrije en gelijke producenten.

Maar zoals gezegd, men kan de gebeurtenissen ook van een andere kant trachten te benaderen. Voor de Nederlandse bezittende klasse b.v. mag het dan niet onverschillig zijn, of in dit eilandrijk kapitalisme (in welk vorm dan ook) of een klassenloos communisme op de grondslag van het zelfbeheer der werkers bestaan zal, haar bijzondere belangen brengen toch mede, dat zij, terwijl zij het laatste met hand en tand bestrijdt, toch ook tegenover het zuivere nationalisme zal trachten haar oude machtsposities zoveel mogelijk te handhaven.

Daarom is de voortdurende poging om een verder ontwikkeling, ook van de enkel nationale bevrijdingsstrijd, te remmen, volkomen begrijpelijk. En haar politiek van traineren moest daarom steeds voeren tot versterking van haar positie, omdat de Repoebliekeinse regering zich nimmer geheel kon werpen in de armen van de in beweging gekomen massa's, die tot bedrijfsbezetting en eigen beheer waren gekomen. Trouwens steeds was op internationaal politiek terrein deze ont-eigening der „normale” bezitters een krachtig argument voor de Nederlandse bezittende klasse ter rechtvaardiging van haar optreden.

En nog van een andere zijde kan men het onderwerp benaderen. Het maatschappelijk leven der mensen blijkt wel zeer gecompliceerd te zijn. Immers, over geheel de aarde is de strijd opnieuw begonnen om de beheersing van landen en volkeren. Die strijd gaat thans in wezen voornamelijk tussen twee machtige imperialismen, Amerika en Rusland. Overal waar nationale en sociale spanningen optreden — en dat is immers praktisch overal — worden de daaruit ontstane bewegingen benut, hetzij door de ene macht of de andere. Ja, vaak door beiden.

Onder invloed van al deze omstandigheden zowel van nationale, als van internationale aard, worden in elk land waarin

dit nog toegelaten wordt, of moet worden, en dus ook in Indonesië, de politieke stromingen gevormd.

Zo was, zoals wij vaststelden, de toetreding van de Partij van Sjarafoedin tot de communistische partij het begin van een nieuwe ontwikkeling. Een ontwikkeling, die daarin natuurlijk niet haar oorzaak vond, maar die daardoor openbaar werd.

Weldra trad ook de Pesindo de jeugdorganisatie nu tot de Communistische partij toe en daarna volgden allerlei gebeurtenissen, die wij hieronder nog in het kort zullen aangeven, elkaar in snel tempo op. Onder deze omstandigheden kunnen wij slechts constateren, ondanks de natuurlijk uitermate slechte en gekleurde persvoorlichting die wij krijgen, dat langzamerhand ondragelijke verhoudingen in Indonesië zijn ontstaan. Die verhoudingen zullen zowel van economische als politieke aard zijn en in het bijzonder brengen zij opnieuw de massa's in beweging. Het traineren, waardoor systematische organisatie van het economische en sociale leven in welke richting dan ook in alle delen van Indonesië onmogelijk werd, kon geen andere gevolgen hebben, dan dat vooral in het Repoebliekeinse gebied dat economisch volkomen van de buitenwereld werd afgesloten en dat thans (door het politieke optreden der Nederlanders veel verkleind) een veel grotere bevolking moet voeden, het conflict tussen de „verzoenlijken” en „onverzoenlijken” zich toespitste. Alle partijen, binnen de Repoebliek hebben opnieuw hun houding te bepalen, nu de massa's opnieuw in beweging gaan komen. De tendenzen van de sociale revolutie zijn ongetwijfeld versterkt. Maar die versterking vindt plaats onder totaal andere verhoudingen dan in 1945 bij het ineenstorten van de Japanse militaire macht. Internationaal zijn de nieuwe tegenstellingen tot uiterst scherpe verhoudingen uitgegroeid. En nu is, anders dan destijds, de Repoebliek op een zeer klein gebied teruggedrongen. Daarbuiten kan zij geen feitelijke macht uitoefenen. Er zijn nieuwe deelstaten onder Nederlands

oppertoezicht ontstaan en — ook geheel anders — er is nu een Nederlands leger aanwezig.

Over die verscherpte internationale tegenstellingen schrijven wij in een ander artikel en wij menen dus er mede te mogen volstaan, met vast te stellen, dat Rusland al het mogelijke zal doen, haar partijgangers tot een actieve politiek in Indonesië te brengen, teneinde de Stalinistische invloed te vergroten en die invloed te benutten in de imperialistische strijd tegen de Westerse machten, aangevoerd door Amerika. Dit kan alleen dan slagen, wanneer de komende sociale bewegingen onder Stalinistische invloed komen. De sedert kort uit Rusland teruggekeerde Moeso vindt daar zijn taak. De radicale woorden die hij spreekt, over een vrij Indonesië waarin de grond en de bedrijven in handen moeten zijn van de werkers, zijn daarvoor natuurlijk uitermate geschikt, maar daarbij blijft slechts het doel 'de politiek van de Kominform en dus van Rusland te dienen. De Indonesische massa's, die inderdaad strijden moeten voor een sociale orde waarin zij de productiemiddelen beheersen, worden daardoor bedreigd met een politieke oriëntering die hen voert in één van de beide imperialistische fronten. Het zal in de komende periode van groot belang zijn na te gaan, in hoeverre zij in staat zullen zijn eigen doel in het oog te houden.

De toestanden zijn intussen reeds zeer gespannen geworden. Niet alleen verkeert de stalinistische partij in openlijk conflict met de Republikeinse regering, maar reeds breken op vele plaatsen in het Republikeinse gebied gevechten uit. De regering Soekarno heeft thans, hetgeen eigenaardig mag schijnen, plotseling Tan Malakka, de oppositionele communist, ook wel aangeduid als Trotskist, vrijgelaten. In de verschillende gevechten, die vooral in Soerakarta vrij hevig blijken, hebben hij en zijn partij, ook zeer eigenaardig, volgens de persberichten stelling genomen naast de Republikeinen, en tegenover de Stalinisten. Commentaar daarop durven wij in verband met de schaarse en gekleurde berichten daaromtrent nu nog niet te geven.

De Nederlandse minister van Buitenlandse zaken is intussen plotseling naar Amerika gegaan, kennelijk om de nieuwe toestand te bespreken. Een toestand die nauw verband houdt met de gehele internationale situatie.

In deze gebeurtenissen staat voor velen, ook voor de Indonesische massa's, alles op het spel. Uiteindelijk gaat het bij allen om: alles of niets. Compromissen lijken uitgesloten. Macht of Onmacht, dat is voor allen het alternatief. Wij wachten met grote aandacht de verdere ontwikkeling af en leven in de geest met onze Indonesische kameraden mede.

Atoomenergie

VI

In vorige nummers van Spartacus zijn we een serie artikelen begonnen over de „atoomenergie“, welke reeks we thans voortzetten. Ter inleiding van de serie geven we nog een zeer beknopte samenvatting van het voorgaande.

In de artikelen I—V werd de nieuwe ontwikkeling van de atoomenergie vergeleken met die van de electriciteit in de laatste driekwart eeuw. Er werd op gewezen, hoe de electriciteit een reeks van schijnbaar tegenstrijdige eigenschappen in zich draagt, die hem uitermate geschikt maakt voor de meest uiteenlopende technische toepassingen. Zijn enorme kracht maakt het mogelijk de grootste gewichten te bewegen. Door zijn snelheid kan hij kracht of berichten over de aarde doen spoeden in een klein onderdeel van een seconde. Zijn ongelooflijke fijnheid veroorzaakt zijn geschiktheid voor toepassing in radio, televisie en wat al niet meer. De combinatie van zulke eigenschappen in één kracht is slechts mogelijk doordat hij aangrijpt in de zeer kleine deeltjes der materie: in de atomen en in de electronen.

Nog veel dieper in de structuur der materie grijpt de „atoom-energie“, die

daardoor tot nog veel groter krachtopplooiing in staat is (atoombom), maar ook tot veel groter subtiliteit. De groen-deels nog ongekende mogelijkheden die in de „atoom-energie“ schuilten, kunnen hiernaar worden beoordeeld.

Jarenlang is het bijna onmogelijk geweest de „atoom-energie“ zelfs op zeer bescheiden schaal af te tappen. Dat dit tenslotte is gelukt, is te danken aan de neutronen. De neutronen zijn kleine, electrisch neutrale deeltjes, die één der bouwstenen vormen waaruit de kernen der atomen zijn opgebouwd. Kan men ze hieruit vrijmaken en in andere atoomkernen doen doordringen, dan kunnen in deze laatste kernen heftige reacties te voorschijn worden geroepen. Hierdoor worden enorme hoeveelheden warmte vrijgemaakt en tegelijkertijd blijvende verandering in de bouw van de stof teweeggebracht.

Bijzonder gevoelig voor deze neutronen is het „lichte uranium“ waarvan de kernen door ontmoetingen met neutronen tot explosie kunnen worden gebracht. Bij deze explosie worden nieuwe neutronen uitgestoten, die weer andere uraniumkernen tot ontploffing kunnen brengen indien deze zich in de nabijheid bevinden. Een blok „lichte uranium“ dat een zekere minimale grootte overschrijdt is daardoor explosief: het is de atoombom. Soortgelijke eigenschappen heeft het kunstmatig

vervaardigde plutonium, dat uit „zwaar uranium“ wordt gevormd door opname van neutronen.

Plutonium wordt op industriële schaal vervaardigd in de „uranium-zuil“, die bestaat uit een mengsel van licht en zwaar uranium. De splijting der lichte uraniumkernen levert neutronen voor de vorming van plutonium uit zwaar uranium en voor de splijting van nieuwe kernen van licht uranium. Het proces moet nauwkeurig worden geregeld, zodat het met constante snelheid blijft verlopen. Worden te weinig neutronen uitgestoten, dan houdt de splijting van het lichte uranium op en komt het gehele proces tot stilstand. Een te veel aan neutronen zou een explosie veroorzaken. Er is een zekere mate van automatische regeling, doordat wanneer de temperatuur van de zuil door te grote energie-vrijmaking stijgt, het lichte uranium de neutronen minder gemakkelijk absorbeert. Verdere regeling geschiedt door het inbrengen van staven cadmium, die de overtollige neutronen opslorpen en onschadelijk maken. Deze regeling is mogelijk, doordat een klein deel der neutronen met enige vertraging wordt losgelaten.

De zuivere technische uiteenzettingen der voorgaande artikelen moeten dienen om ons het begrip van de maatschappelijke werkingen der atoom-energie mogelijk te maken. De volgende artikelen

zullen meer aan deze maatschappelijke problemen worden gewijd, hoewel ze nog vaak met technische beschouwingen zullen moeten worden afgewisseld.

Zoals we hebben uiteengezet, is een atoombom in wezen niets dan een groot blok „licht uranium“ of plutonium. Uranium wordt in de natuur gevonden. Het „lichte uranium“ dat hier in een gewichtsverhouding 1:140 in voorkomt, kan hieruit door zeer ingewikkelde technische procédés worden geïsoleerd. Het plutonium wordt geproduceerd in de „uranium-zuil“, die natuurlijk uranium als grondstof verwerkt. In deze uranium-zuil wordt behalve plutonium ook een grote hoeveelheid warmte voortgebracht, die men kan trachten industrieel aan te wenden. Bovendien ontstaan tal van radioactieve stoffen, die een zeer grote betekenis hebben voor allerlei soorten wetenschap en voor de geneeskunde.

De drijvende kracht voor de werking van de uranium-zuil is het daarin voorkomende „lichte uranium“, dat daarin in de genoemde kleine verhouding voorkomt. Is dit bestanddeel verbruikt, dan houdt de werking van de zuil op. Het kan echter door het in de zuil geproduceerde plutonium worden vervangen, dat dezelfde werking heeft. Zodoende kan het proces worden voortgezet. Daarom zijn de beide stoffen die de industriële productie van „atoom-energie“ mogelijk moe-

ten maken, dezelfde waaruit de atoombom is samengesteld, nl. licht uranium en plutonium.

Hierdoor zijn industrieel (en ook wetenschappelijk of geneeskundig) gebruik van de atoomenergie en militaire toepassing onverbrekkelijk verboden. In elke, z.g. voor „vredesdoelinden“ werkende uranium-zuil wordt de oorlogsgrondstof plutonium geproduceerd. Elke „voor de vrede“ werkende uranium-zuil maakt dus de grondstof der atoombommen.

Het gevolg van deze omstandigheid is gemakkelijk te begrijpen. Het betekent, dat de ontwikkeling der „atoomenergie“, ook wanneer dit voor z.g. vredesdoelinden geschiedt, onvermijdelijk de productie van het machtigste oorlogswapen inhoudt. Wie dit weet, zal zich niet in slaap laten wiegen door de voorstellen het atoomwapen af te schaffen en de „atoomenergie“ alleen voor vredelevende doeleinden te doen gebruiken. Ook de voor de vrede werkende atoom-industrie is in aanleg oorlogs-industrie en het meest dodelijke wapen dat door de moderne techniek wordt voortgebracht kan hierin in onbeperkt grote hoeveelheden worden vervaardigd.

Een ontwikkeling der „atoom-energie“ op de grondslag van het vrije kapitalisme is niet mogelijk. Want men kan onmogelijk de beschikking over het atoomwapen in handen leggen van niet gecontroleerde vrije ondernemers. Men ziet dan ook hoe in Amerika, het land dat zich erop doet voorstaan het „paradijs van het vrije kapitalisme“ te zijn, de ontwikkeling van de „atoom-energie“ niet alleen volkomen in handen is van de staat, maar hoe zij bovendien onder de grootste geheimhouding wordt voltrokken. Deze sector van het Amerikaanse kapitalisme beantwoordt in zijn organisatie volledig aan het Russische staatskapitalisme.

Wanneer de „atoom-energie“ in de industriële productie een overheersende plaats zou gaan innemen, betekent dit dan ook onvermijdelijk het einde van het oude „vrije“ systeem. Een dergelijke toestand laat binnen het raam van het kapitalisme, nog slechts ruimte voor de onbeperkte heerschappij van de staat, naar Russisch voorbeeld. Amerika, dat meent de „atoom-energie“ te moeten ontwikkelen om hiermee zijn „democratie“ te verdedigen, bouwt hierdoor juist het meest dodelijke wapen, niet alleen tegenover de mens, maar ook tegenover zijn eigen maatschappelijke structuur.

MEDEDELING VAN DE ADMINISTRATIE

Wij herinneren de abonnees er aan, dat het vierde kwartaal begint. Stort s.v.p. uw abonnementsgeld en doet er een bijdrage bij voor het fonds

„Spartacus op de Vesuvius“

Bij voortaan dank.

Klassenstrid traditie

stellingen of het gezin, terwijl „het vaderland“ alles en allen kan verenigen. Daarom is dit begrip, als men het begrip kan noemen, zo moeilijk te omschrijven.

Professor Schamelhouts „De volkeren en nationaliteiten van Europa“ verwerpt heel wat definities van dat woord en besteedt er zelf vele bladzijden aan zonder tot een bevredigende conclusie te komen.

Het gebied, waar „wij“ wonen verschaft ons een zekere voorstelling, doch sluit door zijn onoverzichtelijkheid als zodanig iedere gevoelsbinding uit. Wat wij beminnen moeten wij op zijn minst kennen. Daarbij — denken wij aan de Balkan en tegenwoordig ook de Midden-Europese Staten — verandert dit geregeld. „Ons“ volkskarakter? De Brabanders vertonen veel meer overeenkomst met de Belgen en Rijnländers dan met „onze“ Friezen en Groningers. Zo kan het woord Nederlander met betrekking tot het volkskarakter geen gevoelsbindingen uitdrukken, tenzij men de Nederlander in gedachten gelijk stelt met de inwoners van zijn dorp, buurt of andere overzichtelijke eenheden, wat stellig veel plaats vindt.

De stelling, dat klassenstrid en oorlog belangstrid zijn moet dus niet zo opgevat worden, als zouden alle daden die hierin plaats vinden het direct belang zijn van de klasse, die ze bedrijft. Zo zou men de jodenvervolgving door de Nazies, in geen direct verband kunnen brengen met de belangen der heersende klassen; wij mogen met zekerheid aannemen, dat ze hun geschand heeft. Bij het activeren der andere tradities werd de bestaande antisemitische logischerwijs te hoog opgevoerd. Nationaal-socialisme zonder jodenvervolgving is zeer wel mogelijk. Hoezeer dit verschijnsel onze afkeer verwekte het is geen wezenstrekk van deze politieke richting.

Is het dus zo, dat alle gevoelselementen, die de heersende klasse voor haar zaak in beweging moet brengen niet altijd in haar belang zijn, de ver-

drukte klassen strijden en sterven regelmatig voor zaken die met hun eigen belangen niets te maken hebben.

De Stalinisten beweren vaak, dat de Russische arbeiders zo fanatiek gevochten hebben, omdat zij hun directe belangen — het uitstekende leven en het systeem van vrijheid en geluk dat zij onder de heerschappij van Stalin zouden genieten — wilden verdedigen. Hoe zit dat dan met de Duitsers en de Japanners, hebben vooral deze laatsten niet met de grootste doodsvrees gevochten? De geestdrift, het uithoudingsvermogen en de doodsvrees zeggen niets voor het directe geluk dat een bepaald systeem zou garanderen.

De verklaring moet ergens anders gezocht worden. Dat de tradities in deze alles verklaren, zouden wij niet willen zeggen, doch zij verklaren veel, misschien wel het meeste.

Een klasse, die aan de macht komt, vindt de instellingen en tradities van de overwonnen klasse te dikwijls genoodzaakt ze op te ruimen, doch trakt slechts te vervormen. Toen de Franse bourgeoisie in de revolutie van 1789 de macht veroverde keerde zij zich eerst tegen de godsdienst in zijn geheel, waar zij tegenover stelde de zuivere rede. Later bleek echter, dat de zuivere rede evenaar voor haar opleverde in handen van of liever in de hoofden van de nieuwe klasse, die zich door zijn bewegingen melde en verzoende zij zich met de godsdienst.

De macht van de kerk was als organisatie zo ver beknot, dat ze geen gevaar meer opleverde, maar de traditie moest door haar bewaard blijven. De zuivere rede had afgedaan.

Tradities en traditionele instellingen zijn dus een machtig wapen en kunnen zo zelfstandig schijnen. In hun materiële wortels geheel verborgen blijven, leidt er toe, dat partijen en groepen er op zijn, door propaganda de strijd direct tegen hen te binden. Natuurlijk zonder enig succes. De tradities, waarover de hoeders der traditie be-

schikken, zijn zo geweldig, dat het pogen van kleine groepen daarbij in het niet valt. De tradities komen niet in gevaar, voordat de klasse aan wien ze vijandig zijn tot macht zijn gekomen. In zijn strijd om de macht zal ook de arbeidersklasse, die tradities en instellingen op moeten ruimen, die deze strijd belemmeren. Wanneer Christelijke en niet-gelovige arbeiders tezamen hun belangstrid voeren is dit een nederlaag voor de kerkelijke traditie. Hun eigen strijd neemt in hun hoofden, dan zo'n belangrijke plaats in, dat al het andere op de achtergrond treedt. Bij grotere afmetingen zinken vaderland en kerk terug, tot schemerige indrukken tegenover de heldere tegenwoordigheid van hun strijdpositie. Daarom is hun klassenstrid, de strijd van hun geestelijke bevrijding.

De bestaande tradities gebruiken zoals Stalinisten en andere partijgangers willen om de bevrijding der klassen te bewerkten, leidt natuurlijk slechts tot nog grotere geestelijke onderwerping aan de bestaande tradities en is een uiterst reactionair streven, dat zij met wanopzichte blikken van het fascisme hebben afgekeken.

Niet dat de tendenz bij de traditionele partijen niet voorhanden was voordat deze geest zijn genialiteit hierin ontplooid, maar hij heeft hun geleerd, hoe ver hij hiermee gaan kon en door zijn succes getuige leerlingen in hen gevonden.

De klassenstrid als belangstrid gaat echter door en is in haar groei en uitbreiding tegelijk strijd tegen overlevering en traditie. Al mogen Stalinisten en anderen hem somtijds aanvaren om hem in handen te krijgen en te houden, er moet een tijd komen waarop zij zich openlijk tegen ieder zelfstandig optreden der arbeiders zullen verzetten en met behulp van de traditie, gepaard aan terreurmethoden deze er onder houden. Het is niet onmogelijk, dat deze toestand in enkele landen van West-Europa niet meer veraf is. Zal de arbeidersklasse over genoeg geestkracht beschikken om door de strijd voor haar directe belangen het op te nemen tegen traditie en terreur? Wij zullen zien, maar geloven, dat de huidige ontwikkeling hun strijd in gunstige zin beïnvloedt.

Arbeidersbeweging en Godsdienst

Ons vorig artikel „Arbeidersbeweging en Godsdienst“ eindigde met een uiteenzetting over de betekenis van het religieus pacifisme en socialisme. Hier volgt het slot.

De arbeidersbeweging heeft een geheel ander principe naar voren gebracht. Zij heeft een band gelegd tussen de leden van de klasse, heeft de arbeiders van onderdrukte en onderworpen eeningen gemaakt tot een vast aaneengesloten, als eenheid lijdende en strijdende groep. Zij heeft daardoor een geheel andere verantwoordelijkheid en een ander bewustzijn geschapen, waarbij niet het individu maar de gemeenschap van vakbond, partij of klasse uitgangspunt is. Zeker spelen ook hier nog individuele moed en karaktersterkte een grote rol, maar alleen, wanneer zij in verband staan met het lijdende en strijden van de klasse.

Het optreden van Karl Liebknecht en Rosa Luxemburg zal altijd als lichtend voorbeeld staan. Maar dit is niet slechts een gevolg van hun moed en opofferingsgezindheid, maar vooral van het feit, dat deze werden aangewend als deel van de algemeene klassebeweging.

Hier schuilt het grote onderscheid tussen de „voorstrevende“ religieuzen en de revolutionairen. De religieuzen worden gedragen door hun Christelijk beginsel, hun gedragingen richten zich

naar een vast code, naar een veronderstelde Absolute Waarheid. Deze Absolute Waarheid wordt geacht verheven te zijn boven al het klein-menseelijke gedoe, moet dus in alle omstandigheden worden opgevolgd. Zo komt b.v. de consequent religieuze ertoe, te weigeren geweld te gebruiken, ook wanneer dit geweld wordt aangewend door de onderdrukten en zich richt tegen de uitbuiters. Op duizend en een manieren scheidt hij zich van het handelen van de klasse, dat niet gericht wordt door abstracte geboden, maar door materiële verhoudingen. Zo komt de religieuze onvermijdelijk tot het punt waarop zijn geloof reactionair werkt, omdat het star is en zich niet aan de werkelijke verhoudingen kan aanpassen.

Het hier gezegde is geen pleidooi voor opportu-nisme. Het houdt niet in, dat opvattingen van ogen-blik tot ogenblik moeten worden herzien. Het houdt stellig niet in dat principes in moeilijke ogenblikken behoren te worden prijsgegeven. Het gaat er echter om, of deze principes worden afgeleid uit een abstract beginsel, of uit het werkelijke leven. Dit werkelijke leven dwingt ons te strijden voor de opheffing van de uitbuitingsmaatschappij, dwingt ons ook tot het organiseren van onze saamhorigheid en macht als onderworpen, maar revolutionaire klasse. Deze grondprincipes moeten stellig niet worden verwaarloosd of verwrongen, zoals door de officiële beweging is gedaan. Ze moeten

leiding van hun organisaties.

Voorts is er dan nog een deel, dat weliswaar tot andere organisatie- en strijdvormen wil komen, doch zich nog niet ten volle bewust is van de juistheid van ons standpunt. Men zou kunnen spreken van een overgangsvorm tussen de vakbe-weging en ons standpunt. En het is logisch, dat dergelijke vormen bestaan en ontstaan.

Nem nu b.v. de O.V.B. We behoeven zeker niet te herhalen niet hoeveel reserve we tegen-over deze organisatie staan en het in October plaats vindende congres van deze organisatie, zou wel eens beslissend kunnen blijken te zijn voor de bepaling van ons verdere standpunt. Vooreerst hebben we hier nog te maken met een organisatie, die tendenzen vertoont zich in de richting van ons standpunt te ontwikkelen. Hier zijn arbeiders, die inderdaad op het standpunt staan dat zij zich op de grondslag van de bedrijven zullen moeten verenigen en dat de nieuwe organisatie van de arbeidersklasse gekenmerkt zal moeten worden door nieuwe vormen van strijd. Alweer toegege-ven, dat niet alle arbeiders in die O.V.B. op dit standpunt staan. Dat het ook weer een betrekkelijk kleine kern betreft en dat het standpunt van die kleine kern slechts tot zo zekere hoogte parallel aan onze opvatting loopt. Het neemt echter toch niet weg, dat we hier te maken hebben met arbeiders, die voor onze idee ontvankelijk zijn en derhalve heben we er dus voor te zorgen dat we er bij zijn. Dat we met deze arbeiders praten, hen wijzen op het foutieve in hun organisatie en dat het in de strijd niet in de allereerste plaats zaak is eigen organisatie (O.V.B.) maar de organisatie van de arbeidersklasse te versterken, wat nog niet bereikt wordt, door louter versterking van de O.V.B. Dat deze O.V.B. hoogstens kan fungeren als propaganda-apparaat, als motor in de komen-de strijd, doch dat de strijd-organisatie opgebouwd zal dienen te worden in de bedrijven tezamen met de anders- en niet-georganiseerden.

Dit kan je alleen doen wanneer je zelf ook in die O.V.B. bent. En nu willen we ook weer niet zeggen, dat nu allen die lid zijn of sympathiseren met Spartacus lid moeten worden van de O.V.B. Ieder is propagandist daar waar hij zich het beste thuis voelt of waar hij zich het beste geschikt acht. We kunnen ons indenken, dat er kameraden zijn, die zich in hun propaganda uitsluitend beperken tot hun bedrijf, dus tot de directe praktische propaganda. Er zijn er echter ook, en tot deze laatste categorie behoort schrijver dezes, die op het standpunt staan, dat we onze taak als propa-gandist niet te eng mogen opvatten. Dat we alle mogelijkheden, welke ons geboden worden moeten benutten. Dus naast de directe propaganda onder de bedrijfsarbeiders ook de min of meer theoretische voorlichting in die organisaties, die zich door hun stellingname of organisatievormen min of meer

worden gehandhaafd door alle moeilijkheden en nederlagen heen.

De arbeidersbeweging is in wezen on-Christelijk. Het Christendom, dat uitgaat van de individuele zelfvervolmaking, verheft daarmee het kapitalis-tisch grondprincipe „ieder voor zichzelf“ ook tot grondslag van de „hogere moraal“. In de arbeidersbeweging staat als hoogste principe de solida-riteit. De arbeidersbeweging heeft geen behoefte aan heiligen, maar aan kameraden. De figuur van Christus, het symbool der individuele vervolma-king verliest zijn betekenis. Als nieuw symbool treedt Spartacus, herinnering aan de opstand der slaven in Rome, die hun strijdende eenheid tot het laatste toe wisten te bewaren.

Waar de arbeiders strijden, raken de principes van het Christendom op de achtergrond en worden vervangen door die van het klassebelang en de klassesolidariteit. Slechts wanneer de strijd der arbeiders wordt afgebroken en de arbeidersklasse versplinterd, komt de religie weer naar voren. Dit is het geval geweest in de oude arbeidersbeweging. Met het verbreken van de strijdeenheid, door de ontbinding van partijen en vakbonden tot opanen van een leidersapparaat, is de godsdienst in de „socialistische arbeidersbeweging“ weer doorge-drongen. Deze heeft daardoor bewezen geen arbeiders-BEWEGING meer te zijn. Want slechts daar, waar het gemeenschappelijke revolutionaire doel verloren is gegaan, kan de mens zijn doel weer gaan zoeken in Christelijke religieuze principes.

Daarom zal, wanneer eens de revolutionaire actie weer om zich heen gaat grijpen, de godsdienst wegsmelten uit de herten en hoofden der mensen.

in de richting van onze idee ontwikkelen ter hand moeten nemen. Het een behoeft het ander niet uit te sluiten.

We menen hiermede dat we de vraag van onze lezer zo volledig mogelijk beantwoord hebben en tevens aangetoond hoe onvolledig zijn vraag in feite is. Hij stelt zijn vraag zo simpel, stellingname tegen de vakbeweging, maar vergeet daarbij echter de tussen- en overgangsvormen van die vakbewe-ging, en het nu naar onze mening van heel weinig realisme getuigen, wanneer we aan deze overgangs-vormen met onze neus in de wind voorbij gingen, zouden doen alsof ze niet bestonden of vereen-zelvidgen met de vormen van vakbeweging waar-aan ze ontsproten. Tegen de vakbeweging nemen we dus zonder meer stelling evenals we stelling nemen tegen de oude vakbewegingstendenzen in de nieuw ontstane of nog te ontstane vormen van arbeidersorganisatie. Spartacus vormt echter als politieke groepering geen centralistische politieke partij. Dit is nu weer het grote principiële verschil met zo goed als alle politieke groeperingen of par-tijen. Vanzelfsprekend dus, dat men van Sparta-cus dus ook geen uitspraak zal kunnen verwachten als „de O.V.B. heeft zich ontwikkeld in de lijn van een doodgewone ordinaire vakorganisatie. Alle leden en geestverwanten van Spartacus dienen al lid van die O.V.B. te bedanken.“

Mocht de ontwikkeling in de O.V.B. deze richt-ing uit gaan, en we voegen er aan toe dat het ons ten zeerste zou spijten, dan nog zal men een dergelijke oproep tevergeefs in Spartacus zoeken. Zou Spartacus dit gaan doen, dan zou zij blij-geven zelf de gedachte van het zelfdoen niet begrepen te hebben. Dan zou zij zelf inderdaad lei-ding willen gaan geven. Neen, in dit geval zal men zeker onze kritiek, kunnen lezen, dan zullen we zeker aantonen, dat we niet meer te maken heb-ben met een organisatievorm van onderop doch van bovenaf geridderd, het dan aan het nu acht-denken van de lezer overlatende of hij na onze uiteenzetting zich nog in zo'n organisatie zou thuis-gevoelen. En om reeds bij voorbaat op- of aan-merkingen in deze richting de pas af te snijden, we erkennen dat deze tendenzen momenteel reeds in ruime mate in de O.V.B. aanwezig zijn. Dat ook deze O.V.B. zich dreigt te ontwikkelen in de rich-ting van een vijfde vakcentraler Voorlopig heb-ben we echter te maken met het feit, dat de ge-wone arbeider uit het geld nog niet gesproken heeft. Die zal op het komende congres aan het woord kunnen komen en zijn mening naar voren kunnen brengen. Vandaar dat wij boven reeds het woord kunnen komen en zijn mening naar voren kunnen brengen. Vandaar dat wij boven reeds schreven, dat het komende congres wel eens be-slissend voor ons verdere standpunt zou kunnen zijn. Voorlopig blijven wij op het standpunt staan dat we in die O.V.B. moeten zijn en propageren de gedachte van onderop, de idee van het zelf

2 OCTOBER 1948

PRIJS 12 CENT

8e Jaargang No 39

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam“, postgiro 168797 te A'dam

Bij de opening van de Staten-Generaal

De nieuwe zittingsperiode van de Sta-ten-Generaal — de Tweede en Eerste Kamer — is door het uitspreken van de Troonrede in de verenigde zitting van die Kamers op de traditionele derde Dinsdag in September aangevangen. Direct daarna is door de minister van Financiën de serie wetsontwerpen aangeboden, die de finan-ciële plannen van de regering voor het jaar 1949 bekend maken. Over het algemeen spreekt men daarbij over de miljoenennota, daarmede doelende op de nota die deze wetsontwerpen begeleidt en die als een toelichting daarvan zijn te beschouwen. Zo moet men dus uit Troonrede en deze wetsontwerpen een indruk kunnen krijgen over de komende regeringspolitiek. Zo was dat van ouds. Maar deze gedachte is dan ook zeker in belangrijke mate „verouderd“. Immers was in het verleden de staat en dus zijn regering, principieel het hoogste politieke gezag. Buiten de staats-grenzen waren andere staten, maar ook deze waren op hun gebied hoogste gezag en zij allen hadden, als het er op aan kwam, niets met elkander uitstaande. Wel werden er verdragen gesloten tussen de verschillende staten, maar die konden al-tien in volkomen gelijkheid vrijwillig worden aangegaan. Voor zover die verdragen vredesverdragen waren, na een oorlogs-periode, was ook die principiële vrijwil-ligheid vaak wel van bedenkelijke aard. Maar in het algemeen kon toch nog wel, zolang het economische leven van de lan-den ieder afzonderlijk een stevig eigen karakter droeg, dit principe nog wel wor-den erkend en gehandhaafd. Dit alles is natuurlijk tegenwoordig totaal veranderd. Niet alleen zijn de economische belangen in uitermate sterk verstrengeld, maar enkele machtscentra beheersen nu grote delen der wereld. Kleine economische gebieden en staten, zijn daardoor van deze groten af-ankelijk geworden. Dit veroorzaakt, dat veel minder waarde is toe te kennen aan

het uitspreken door een regering van haar plannen. Anders gezegd, de plannen die voorgelgd worden, zijn niet zozeer de plannen meer van de regering, als wel de lijn waarlangs een regering moet gaan, wil zij in het internationale, economische en politieke verkeer mee kunnen komen.

Wij stellen de kwestie niet slechts uit theoretische overwegingen. Het is voor de arbeiders dringende noodzaak de werke-lijke verhoudingen in het politieke leven te leren onderkennen. Zodra zij immers aan deze wijze van denken toe zijn, kun-nen zij ook het zuiver propagandistische karakter voorzien van geestdriftig of pes-simistisch gestemde beschouwingen in pers en voor radio met betrekking tot vorsten-huis, regering en regeer-methoden.

Intussen blijft daarbij Troonrede en miljoenennota in zoverre voor de arbeiders belangrijk, dat zij zich kunnen afvragen: „Wat is men dit jaar met ons van plan“. Maar daarbij zullen zij de werkelijke rol van de z.g. machtsdragers duidelijker zien, en begrijpen, dat deze toch eigenlijk ook niet veel meer zijn dan de dienstdaren aan de werkelijke economische en politieke wereldmacht-bezittenden.

Een tweede punt waarop wij de aan-dacht willen vestigen is, dat deze gewij-zigde internationale verhoudingen, machts-verhoudingen in het economische leven, er toe hebben geleid, dat de staat des ondanks de indruk vestigt, machtiger dan ooit te zijn. Zij bepaalt er zich nu, wat haar finan-ciële plannen betreft, niet meer toe een be-groting te brengen van eigen uitgaven en ontvangsten, maar zij houdt zich, zoals in Nederland door middel van het-Centraal Plan Bureau, bezig met leiding geven aan het economische leven. Zij regelt in grote lijnen de verhoudingen van bezittingen en schulden tussen het gehele economische leven van het land en het buitenland; de deviezenbepalingen. Zij regelt, ook weer in grote lijnen, invoer en uitvoer van goe-deren. Zij streeft een versterking van de

internationale credietwaardigheid van het land na, door herstel en versterking van het z.g. nationaal vermogen. Zij tracht de kapitaalsbelegging te richten op zodanige wijze, dat die delen van het bedrijfsleven worden versterkt, die wenselijk worden geacht, en de belegging te belemmeren, of te voorkomen, in die bedrijfstakken, waar dat niet wenselijk wordt geacht. Maar bij dat alles spreekt de wil der machtigen in het buitenland op krachtige wijze mee. Dat dit alles ook de arbeiders betreft, zij, die de waar arbeidskracht aanbieden, spreekt vanzelf. Het geheel betekent dus, dat ook de arbeidskracht wordt beheerst. Het loon-peil wordt gericht en de levensstandaard door prijspeil, distributie enz. eveneens. Welk systeem daarbij wordt gevolgd, hangt af van de doelmatigheid. Immers, dat systeem moet passen in het algemeen aanvaarde plan. De distributie wordt daar-bij de laatste tijd als minder wenselijk be-schouwd.

Wanneer wij in dit verband in verschil-lende artikelen van de laatste tijd de aan-dacht er op hebben gevestigd, dat er een wijziging is gekomen in de politiek van de Nederlandse regering, dan hebben wij daarmede willen vaststellen, dat hier, zoals ook in andere West-Europese landen, als gevolg van de Amerikaanse druk, een einde gekomen is aan, al of niet staats-socialistische plannen om het nationale kapitalistische economische leven te rich-ten op eigen onafhankelijke kapitalistische wederopbouw. Amerika heeft bij zijn Marshall-plannen duidelijk te kennen ge-given, dat zijn economische methoden die-nen te worden gevolgd, althans bevoorderd moeten worden.

Nationale plannen kunnen in dat ver-bond zeker geen staatsocialistische plannen zijn. Die illusie diende in de aller-eerste plaats voor allen die Amerikaanse hulp nodig hadden en die zich dus in het Amerikaanse front inschakelden, te wor-den opgegeven. Dat was dus de eerste eis. Maar ook gewone nationale plannen heb-ben alleen dan naar Amerikaanse maatsta-freden van bestaan, wanneer zij aansluiten aan de Amerikaanse belangen. Ook het Marshall-plan is in dit opzicht een plan en alle nationale plannen in de op Amerika georiënteerde landen zullen daaraan on-derworpen zijn. Zo is de Nederlandse staat